

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisuja 2022:25

Viharikoskoulutuksen jatkuvuuden varmistaminen poliisissa

Sisäministeriön julkaisuja 2022:25

Viharikoskoulutuksen jatkuvuuden varmistaminen poliisissa

Emilia Hämäläinen

Sisäministeriö Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Osaavat –hanke saa rahoitusta Euroopan unionin perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuus -ohjelmasta. Julkaisun toteuttaja vastaa julkaisun sisällöstä, eikä sisältö edusta Euroopan komission kantoja tai näkemyksiä.

Sisäministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-324-597-6

ISSN pdf: 2490-077X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Viharikoulutuksen jatkuvuuden varmistaminen poliisissa

Sisäministeriön julkaisuja 2022:25		Teema	Sisäinen turvallisuus
Julkaisija	Sisäministeriö		
Tekijä/t	Emilia Hämäläinen		
Kieli	suomi	Sivumäärä	16
Tiivistelmä	EU-rahoitteisessa Osaavat-hankeessa selvitettiin poliisin viharikokoulutuksen nykytilaa. Koulutusta on tarjolla vain vähän, eikä tämäkään koulutus aina tavoita osallistujia. Hankkeessa koulutettiin poliiseja teemaan liittyen ja tämän lisäksi järjestettiin pyöreän pöydän tilaisuus, jossa keskusteltiin koulutuksen nykytilasta ja sen tulevaisuudesta. Tässä julkaisussa käydään läpi koulutuksen nykytilaa ja suunnataan tulevaa keskustelun johtopäätösten perusteella. Tavoitteena tällä työllä on vakiinnuttaa viharikokoulutus osaksi pysyviä koulutusrakenteita poliisissa.		
Asiasanat	sisäinen turvallisuus, viharikokset, koulutus, poliisi (organisaatiot), poliisihallinto		
ISBN PDF	978-952-324-597-6	ISSN PDF	2490-077X
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-597-6		

Säkranet av hatbrottsutbildningens fortsättning inom polisen

Inrikesministeriets publikationer 2022:25		Tema	Inre säkerhet
Utgivare	Inrikesministeriet		
Författare	Emilia Hämläinen		
Språk	finska	Sidantal	16
Referat	<p>I det EU-finansierade projektet Osaavat utreddes nuläget i fråga om utbildningen om hatbrott vid polisen. Det erbjuds endast lite utbildning, och antalet deltagare i utbildningarna är inte alltid så stort. Inom ramen för projektet fick poliser utbildning kring temat och dessutom ordnades ett rundabordsevenemang där utbildningens nuläge och dess framtid diskuterades. Denna publikation behandlar nuläget i fråga om utbildningen och ger riktlinjer för det framtida arbetet utifrån slutsatserna av diskussionerna. Syftet med detta arbete är att etablera utbildningen om hatbrott som en del av de permanenta utbildningsstrukturerna vid polisen.</p>		
Nyckelord	inre säkerhet, hatbrott, utbildning, polisen, polisförvaltning		
ISBN PDF	978-952-324-597-6	ISSN PDF	2490-077X
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-597-6		

Description sheet

23 March 2022

Ensuring the Continuity of Training for the Police Against Hate Crime

Publications of the Ministry of the Interior 2022:25 **Subject** Internal security

Publisher Ministry of the Interior

Author(s) Emilia Hämäläinen

Language Finnish **Pages** 16

Abstract

The Capable project (Osaavat project) funded by the EU investigated the current state of hate crime training provided for the police. Not a lot of training is available, and it has still been difficult to attract participants to the events. The project provided training for police officers on the theme and held a round table discussion on the current state and future of the training. This publication examines the current state of the training and looks ahead to the future based on the conclusions of the discussion. The purpose of this work is to establish hate crime training as part of the permanent training structures of the police.

Keywords internal security, hate crimes, training, police (organisations), police administration

ISBN PDF 978-952-324-597-6 **ISSN PDF** 2490-077X

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-597-6>

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Osaavat hankkeen toimenpiteet poliisin viharikoskoulutuksen osalta	8
	2.1 Kysely	8
	2.2 Järjestetyt koulutukset	8
3	Pyöreän pöydän tilaisuus	11
	3.1 Osallistujat	11
	3.2 Tilaisuus	11
	3.3 Pyöreän pöydän keskustelun yhteenveto	14
4	Johtopäätökset	16

1 Johdanto

Sisäministeriö on hankekumppanin roolissa oikeusministeriön koordinoimassa EU-rahoitteisessa Osaavat-hankkeessa. Osaavat-hankkeen tavoitteena on tukea paikallisviranomaisia, erityisesti poliisia ja opetusalan henkilöstöä, viharikosten tunnistamisessa ja niihin puuttamisessa. Poliisin osalta hankkeen tärkein tavoite on turvata viharikoskoulutuksen jatkuvuus poliisilaitoksilla ja suunnata ja suunnitella myös tulevaa viharikoskoulutusta poliisille.

Hankkeen toimilla toteutetaan sekä pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman, että Poliisin ennalta estävän toiminnan strategian ENSKA:n tavoitteita. Yhtenä työtä ohjaavana kirjauksena hallitusohjelmassa on eriarvoisuuden kaventaminen sekä toimiva kansalaisyhteiskunta, jossa syrjäytymiseen ja vihapuheeseen puututaan. Hallitusohjelmaan kirjattuna tavoitteena on myös edistää syrjintä- ja viharikostilanteen seurantaa kansallisesti ja kansainvälisesti.

Poliisin ennalta estävän toiminnan strategiassa linjataan, että poliisi jatkaa laittoman vihapuheen ja viharikosten torjuntaa ottaen huomioon vuonna 2017 käynnistetyistä tehostetuista toimituksista saadut hyvät kokemukset. Tavoitteena on lisätä poliisin tietoa ja ymmärrystä viharikosten erityisluonteesta ja niiden vaikutuksista rikoksen uhriin, uhrien edustamiin yhteisöihin ja laajemmin yhteiskuntaan.

Tässä raportissa tarkastellaan poliisin viharikoskoulutuksen nykytilaa eri toimijoiden näkökulmasta sekä suunnataan tulevaa. Osaavat-hankkeen tavoitteena on turvata viharikoskoulutuksen jatkuvuus poliisissa, tämä raportti antaa pohjan tavoitteen eteen tehtävälle työlle.

Tämän raportin tarkoituksena on antaa suuntaviivoja poliisin viharikoskoulutuksen vakiinnuttamiseen. Raportti pohjautuu helmikuussa 2022 järjestettyyn pyöreän pöydän keskusteluun ja muuhun hankkeessa tehtyyn työhön poliisin viharikoskoulutuksen vakiinnuttamiseksi.

2 Osaavat hankkeen toimenpiteet poliisin viharikoskoulutuksen osalta

2.1 Kysely

Osaavat-hankkeen alussa poliisille suunnattiin kysely, jossa selvitettiin poliisin viharikoskoulutuksen tilannetta ja henkilöstön toiveita koulutuksen suhteen. Kysely jaettiin poliisin henkilöstön vastattavaksi intranetin, Sinetin välityksellä. Kysely oli auki kaksi viikkoa ja sen aikana vastauksia saatiin 139 kappaletta.

Kyselyn vastauksista sai hyvän käsityksen siitä, mikä poliisin viharikoskoulutuksen tilanne on tällä hetkellä. Kyselyn tiedot yhdistettynä tietoon siitä, että TAHCLE (Training Against Hate Crimes for Law Enforcement) -koulutuksia ei tiettävästi ole poliisilaitoksilla jatkettu vuoden 2018 jälkeen ja täydennyskoulutusta ei ole päästy järjestämään kahteen vuoteen on todettava, että koulutukselle on tarvetta.

Päällimmäisenä kyselyn avoimista vastauksista nousi esiin pyyntö saada muuta kuin verkkokoulutusta poliisille näistä teemoista. Koulutukselta toivottiin tukea käytännön työhön ja kokemusasiantuntijoiden kertomuksia viharikoksista ja niiden vaikutuksista. Aihepiireistä toivottiin yleistietoa viharikoksista, sekä niiden esitutkinnasta. Kyselyssä toivottiin myös selkeitä ohjeita viharikosten tunnistamiseen ja rajanvetoa vihapuheen ja vihaisen puheen välille.

2.2 Järjestetyt koulutukset

Poliisille toteutetun kyselyn perusteella Osaavat-hankkeessa suunniteltiin ja toteutettiin poliisilaitoksille koulutuskierron viharikos-teemalla. Koulutus muokattiin aiemman TAHCLE-koulutuksen materiaalista paremmin kansalliseen käyttöön soveltuvaksi kyselyn toiveiden perusteella. Hankkeen tavoitteena oli alun perin juurruttaa TAHCLE-koulutus, mutta poliisin koulutusrakenteen ja TAHCLE-kouluttajien vähäisen määrän vuoksi ei tämä ollut enää mahdollista.

Kierroksella jokaiselta poliisilaitokselta koulutettiin poliiseja viharikoksiin ja niiden tunnistamiseen liittyen. Koulutusten kohderyhmässä oli ennalta estävän toiminnan, ulkomaalais-toimintojen sekä esikäsittely-yksikössä toimivat poliisit. Koulutuksessa käsiteltiin viharikosten tunnistamista ja tunnistamista helpottavia indikaattoreita. Syyttäjä puhui laadukkaasti

esitutkinnan merkityksestä ja Rikosuhripäivystyksen edustaja kertoi uhrille tarjottavista palveluista ja niiden saatavuudesta. Koulutetut kiittelivät päivän sisältöä ja kokivat saaneensa siitä oppeja käytännön työhön.

Koulutuksia järjestettiin jokaisen poliisilaitoksen alueella yhteensä 11 kappaletta, lisäksi kuulijoita oli myös Poliisihallituksesta ja Keskusrikospoliisista. Koulutukset oli tarkoitus järjestää paikan päällä, mutta COVID-19 -tilanteen takia ne siirrettiin Teams-alustalle. Toiveena oli osallistujamääräksi alun perin 20-30 osallistujaa, mutta sovittaessa etätoteutuksesta olisi osallistujamäärää ollut mahdollista laitoksilla kasvattaa.

Osassa poliisilaitoksista koulutuksissa oli osallistujia kohtuullinen, noin kahdenkymmenen hengen porukka, mutta osassa kiinnostus huomattavasti vähäisempää. Yli puolessa poliisilaitoksista osallistujia koulutukseen oli alle kymmenen. Vaikka aihe koettiin näiden henkilöiden toimesta tärkeäksi ja koulutus hyväksi, on tämän kokemuksen perusteella todettava, että tämän tyylinen kouluttaminen teemasta ei ole tarkoituksenmukaista eikä kannattavaa. Jos osallistujia ei saada koulutuksiin, on tapaa muutettava. Myöskään se, että kouluttajataho on ministeriö ei ole kauaskantoinen ratkaisu viharikokoulutuksen jatkuvuuden takaamiseksi.

Palaute koulutuksista oli pääosin hyvinkin positiivista. Vain harva osallistuja totesi palautteessa, että koulutus ei olisi ollut hyödyllinen. Koulutus koettiin hyödylliseksi ja siitä oli apua toimijoille. Moni vastaaja totesi, että koulutus tulisi saada entistä suuremmalle porukalle saataville ja koulutuksiin lisää osallistujia.

On todettava, että koulutukselle on tarvetta, mutta tarvetta on myös asennemuutokselle. Vaikea on arvioida, johtuiko osallistujien vähäisyys resurssien lisäksi henkilöstön omista tai esihenkilöiden asenteista, mutta suhteessa poliisilaitosten henkilöstön määriin on alle 10 henkilön osallistujamäärä laitoksittain hyvin pieni.

Laitoskohtaisten koulutusten lisäksi poliisin päällystölle järjestettiin oma koko päivän tilaisuus viharikoksiin liittyen. Tilaisuudessa käytiin läpi yleistä viharikoksista sekä viharikosten tunnistamiseen liittyviä indikaattoreita. Tuore Poliisiammattikorkeakoulun viharikosraportti julkistettiin ja sen tuloksia käytiin läpi poliisilaitostasolla. Viharikosten etenemistä tarkastellut tutkimus esiteltiin myös tilaisuudessa ja heräteltiin osallistujia miettimään, miten tämän kautta toimintaa voitaisiin kehittää. Syyttjä puhui osallistujille toimivasta esitutkintayhteistyöstä viharikoksiin liittyen ja laadukkaan esitutkinnan merkityksestä koko prosessille. Poliisihallituksen edustaja kertoi osallistujille tulevasta uudesta viharikosten käsittelyyn liittyvästä ohjeesta ja esikäsittelyn merkityksestä viharikosten tunnistamisessa. Viimeinen, Suomen sateenkaaripoliisit ry:n puheenvuoro käsitteli poliisin omia asenteita ja niiden vaikutusta työhön ja työyhteisöön. Tilaisuuden palaute oli erittäin positiivista ja sisältöä kiiteltiin.

Koulutuskierroksen jälkeen poliisin henkilöstölle järjestettiin vielä traumapsykologin luento viharikosten aiheuttamaan traumatisoitumiseen ja niiden yleisempiin psykologisiin vaikutuksiin liittyen. Tähän kaksituntiseen tilaisuuteen osallistui yli 50 henkilöä ja se oli nähtävillä verkossa vielä 45 päivää tilaisuuden jälkeen.

3 Pyöreän pöydän tilaisuus

3.1 Osallistujat

Pyöreän pöydän tilaisuuteen osoitettiin kutsut valituille henkilöille jo aikataulusyistä, mutta myös sen takaamiseksi, että tilaisuuteen osallistuvat juuri ne henkilöt, jotka tuntevat substanssin ja toisaalta, joilla on mahdollista vaikuttaa koulutuksen vakiinnuttamiseen. Osallistujia kutsuttiin sisäministeriön lisäksi oikeusministeriöstä, Poliisihallituksesta, Poliisiammattikorkeakoulusta, syyttäjänlaitoksesta sekä Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistosta.

Tilaisuuden osallistujat olivat:

Stefan Gerkman, poliisijohtaja, sisäministeriö
 Hanna Nykänen, johtava asiantuntija, sisäministeriö
 Emilia Hämäläinen, asiantuntija, sisäministeriö
 Emma Patovuori, erityisasiantuntija, sisäministeriö
 Milla Aaltonen, hankepäällikkö, oikeusministeriö
 Nitin Sood, hankepäällikkö, oikeusministeriö
 Måns Enqvist, poliisitarkastaja, Poliisihallitus
 Virpi Mustonen, ylitarkastaja, Poliisihallitus
 Petri Alkiora, koulutusjohtaja, Poliisiammattikorkeakoulu
 Joni Tonteri, ylikomisario, Poliisiammattikorkeakoulu
 Janne Ylijärvi, lehtori, Poliisiammattikorkeakoulu
 Jenita Rauta, tutkija, Poliisiammattikorkeakoulu
 Robin Harms, erityisasiantuntija, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto

Johtuen vallitsevasta Covid-19 tilanteesta tilaisuus järjestettiin virtuaalisena Teams-palvelun välityksellä. Sen kestoksi määriteltiin 2 tuntia.

3.2 Tilaisuus

Tilaisuuden kutsussa kaikkia kutsuttuja tahoja pyydettiin valmistelemaan puheenvuoro teemaan liittyen. Jokaisen puheenvuoron perään mahdollistettiin kommentointi ja huomiot puheenvuoroon liittyen. Puheenjohtaja ohjasi keskustelua ja pyysi kommentteja toimijoilta myös tarpeen mukaan.

Avaussanojen jälkeen oikeusministeriön hankepäälikkö avasi puheenvuorollaan keskustelun. Oikeusministeriön edustaja kertoi puheenvuorossaan, että hankkeissa on koulutettu poliiseja viharikoksiin liittyen nyt jo useamman vuoden ajan. Hankkeista Against Hate -hankkeessa järjestettiin moniammatillista koulutusta, mistä palaute oli erittäin positiivista. Muiden hankkeiden koulutukset on suunnattu suoraan poliisille. Poliisissa tarve koulutukselle on myös oikeusministeriön mukaan tunnustettu, mutta osallistujia ei koulutuksilla ole tavoitettu toivotussa määrin. On etsittävä uusia tapoja kouluttaa ja vastuuttaa poliisi itsessään mukaan tähän työhön. Olisi myös tärkeää, että poliisin sisältä löytyisivät yhteyshenkilöt, joiden puoleen voisi kääntyä, kun esimerkiksi epäilty viharikos tulee tutkittavaksi. Aiemmasta viharikostutkintaryhmästä saatiin hyviä kokemuksia ja palautetta sen käynnissä ollessa. Jos jokaisella poliisilaitoksella olisi oma vastuullinen henkilö, voitaisiin tätä kautta varmistaa osaamisen viharikosten osalta poliisilaitoksissa ja tarvittava apu toimijoille. Viharikosten tunnustaminen ja tehokas tutkiminen on myös osa yhdenvertaisuuden edistämistä. Näiden lisäksi yhdenvertaisuussuunnittelulla on oltava tärkeä rooli poliisilaitoksissa ja jokapäiväisessä työskentelyssä siellä.

Poliisihallituksen edustaja kertoi aiemmin järjestetystä TAHCLE-viharikostutkintakoulutuksesta, joka järjestettiin vuosina 2017-2018. Tämän tiimoilta koulutettiin viharikostutkintajia kaksi jokaiseen poliisilaitokseen ja näille annettiin tarvittava oppi koulutusten järjestämiseen poliisilaitoksilla. Koulutettuja tällä mallilla saatiin valtakunnallisesti noin tuhat. Koulutuksia ei ole kuitenkaan jatkettu enää vuoden 2018 jälkeen ja viime vuonna tehdyn kyselyn mukaan näistä kouluttajista vain 3 oli enää halukas jatkamaan tehtävässään. Tämän lisäksi nyt muutaman vuoden on ollut käytössä Poliisihallituksen ja Poliisiammattikorkeakoulun yhdessä järjestämä kolmipäiväinen täydennyskoulutus viharikoksista, niiden tunnustamisesta ja tutkimisesta. Koulutus tavoittaa vuosittain noin 20 henkilöä. Ongelmana on viime vuosina havaittu, että poliisilaitokset eivät lähetä osallistujia koulutuksiin ja tästä syystä myös koulutuksen vaikutus jää vähäiseksi.

Poliisihallitukselta on tulossa kevään aikana uusia viharikosohje, joka on entistä luokitte- luohjetta laajempi sisällöltään. Tämän lisäksi esitutkintalakiin on tulossa muutos tulevien vuosien aikana, joka tulee edellyttämään, että tutkinnanjohtajat ja tutkijat, jotka käsittelevät erityiseen suojeluntarpeeseen liittyviä tapauksia saavat näihin rikoksiin erityiskoulutusta. Tämä tulee pitämään sisällään myös viharikokset. Viharikokset on otettu myös osaksi tulosohjausta ja niitä seurataan myös tämän välityksellä.

Sisäministeriö esitteli puheenvuorossaan poliisille suunnatun viharikostutkintakoulutukseen liittyvän selvityksen tuloksia. Tästä oli nähtävissä poliisin sisäinen polarisaatio aihepiiriin suhteen. Osa vastanneista tiedosti aiheen tärkeyden ja toivoi lisää koulutusta, kun osa ihmetteli, miksi tällaisesta aiheesta koulutusta tarvitaan ja miksi aiheita pidetään ylipäätään esillä. Verrokkina tarkasteltiin myös Ruotsin ja Norjan toimia viharikosten saralla. Ruotsissa koulutetaan viharikostutkijat kaksiviikkoisella kurssilla poliisikoululla. Tämän lisäksi

aiheeseen erikoistuneiden poliisin vastuulla on kouluttaa omalla alueellaan aiheesta. Erityisenä huomiona nostettakoon Tukholman alueen käytäntö kouluttaa esikäsittelyryhmien ryhmänjohtajia vuosittain viharikoksista. Tällä varmistetaan rikosilmoituksia käsittelevien yksiköiden ajantasainen tietämys viharikoksista ja sitä kautta myös rikosten luokitteluun viharikoksiksi ja niiden oikeanlainen ohjaaminen asiaa tunteville tutkijoille. Norjassa on käytössä järjestelmä, jossa jokaisella poliisialueella on nimettynä osaaja tai osaajia viharikosasioissa. Nämä henkilöt tukevat muita poliisia viharikosten osalta ja heitä voi konsultoida viharikosasioissa.

Poliisiammattikorkeakoulun puheenvuorossa esiteltiin poliisin koulutusrakennetta ja sitä, miten viharikokset näkyvät sen sisällössä. Poliisin peruskoulutuksessa ei tällä hetkellä viharikoksia käsitellä omana opintojaksonaan, mutta tähän on suunniteltu tulevan muutos tulevan uuden opintosuunnitelman myötä. Uusi opintosuunnitelma on tulossa käyttöön vuoden 2023 alussa. Tällä hetkellä viharikoksiin liittyvää tietoa sisältyy eri opintojaksoihin muiden aiheiden ohessa. Täydennyskoulutuksessa on tarjolla koulutusta verkkokursseilla näiden asioiden ja ilmiöiden sisäiseen että ulkoiseen kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedolla vihaa vastaan -hankkeessa toteutettu verkkokoulutus on edelleen pakollinen kaikille hallintoon tuleville poliiseille sekä poliisilaitosten siviilivirkailijoille ja se jää suoritettavaksi myös Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoille vapaavalintaisena kurssina. Poliisiammattikorkeakoululta on edustaja Cepolin työryhmässä, joka työstää tällä hetkellä periaatteita, joilla voidaan varmistaa viharikokoulutuksen tulevaisuus eri lainvalvontaviranomaisissa.

Poliisiammattikorkeakoulun viharikosteemaisesta täydennyskoulutuksesta todettiin, että vaikka se on vain 2 opintopisteen kokonaisuus, pitää se kuitenkin sisällään riittävän määrän tunteja laajankin sisällön tarjoamiseen opiskelijoille. Tämän lisäksi opiskelijat tekevät kehittämistehtävän, minkä tiimoilta moni on esimerkiksi kouluttanut viharikoksiin liittyen omalla alueellaan. Koulutusta on tarkoitus päivittää tulevina vuosina ja tarjota entistä ajantasaisempaa tietoa osallistujille.

Poliisiammattikorkeakoululla tehdään vuosittain selvitys poliisille ilmoitetuista viharikoksista. Tämä selvitys on hyvä mittari siitä, miten poliisit tunnistavat viharikoksia käytännön työssä. Viime vuosina tunnistamisesta indikoiva viharikosten luokitteluprosentti laskenut merkittävästi. Tätä lukemaa seuraamalla voidaan selvittää, onko esimerkiksi tämän hankkeen tiimoilta toteutetuilla koulutuksilla ollut vaikutusta viharikosten luokitteluun.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston edustaja totesi puheenvuorossaan, että on tärkeää että hankemuotoisista koulutusratkaisuista siirrytään kohti pysyviä sisäministeriön ja poliisihallituksen johtamia rakenteita. Tähän asti oikeusministeriö on hallinnoinut hankkeita, joilla koulutetaan poliiseja, mutta tämä ei voi olla pysyvä ratkaisu. Oikeusministeriöllä ja Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistolla on toki asiantuntemusta, jota koulutuksia suunniteltaessa on syytä hyödyntää jatkossakin. Yhdenvertaisuusvaltuutetulle tulee vuosittain

kymmeniä yhteydenottoja, joiden perusteella voidaan todeta, että vihamotiivia ei ole esitutkinnassa huomioitu joko ollenkaan tai tarpeeksi varhaisessa vaiheessa, jotta näyttö rikokselle olisi saatu kerättyä. Näitä yhteydenottoja tulee erityisesti romanien taholta. Tärkeää olisi, että viharikokset huomioidaan ja niiden tärkeys tiedostetaan johdonkin taholla. Päälystö on tärkeässä roolissa näyttämässä suuntaa ja ohjaamassa käytännön toimintaa poliisissa. Tässä ketjussa tulee olla ymmärrys myös viharikoksista ja niiden huomioimisesta prosessissa.

Yhdessä todettiin, että oikeusministeriö ja sisäministeriö ovat jo pidemmän aikaa vetäneet yhtä köyttä viharikostutuksen eteen. Nyt on se vaihe, kun koulutus on saatettava rakenteisiin ja ministeriöt jäävät tukemaan ja ohjaamaan toimintaa. Selvää on, että koulutus ei voi jatkossa olla ministeriöiden vastuulla vaan Poliisihallitus ja Poliisiammattikorkeakoulu ovat pääosassa toiminnan vakiinnuttamisessa.

3.3 Pyöreän pöydän keskustelun yhteenveto

Tilaisuudessa käytiin hyvää keskustelua siitä, mikä tulisi olla lyhyen ja pidemmän tähtäimen ratkaisu poliisin viharikostutuksen vakiinnuttamiseksi. Yhtä mieltä oltiin siitä, että vakiinnuttaminen on tärkeää ja säännöllisen koulutuksen roolia ei voi liikaa korostaa tässäkin asiassa. Poliisin resurssit vaikuttavat myös tämän aihepiirin koulutukseen lähettämiseen, mutta osaamisen vahvistamiseksi ja kansalaisten luottamuksen ylläpitämiseksi ajantasainen osaaminen on tärkeää. Vastuu käytännön kouluttamisesta ei voi tulevaisuudessa olla hankkeilla vaan sen tulee olla osa poliisin omia koulutusrakenteita.

Yhdessä keskusteluun osallistuneiden tahojen kesken kaikki olivat yksimielisiä siitä, että nykyinen täydennyskoulutuksen kurssi viharikoksista on paikallaan ja ehdottoman hyödyllinen. Kurssi on kuitenkin kärsinyt osanottajapulasta ja jouduttu tästä syystä myös peruuttamaan. Tähän ehdotettiin ratkaisuksi poliisilaitoskohtaista kiintiötä, jonka perusteella laitokset komentaisivat osallistujat kurssille vuosittain. Näin varmistettaisiin se, että jokaisen poliisilaitoksen alueella on ajantasaista tietoa viharikoksista ja osaamista niiden tutkimisessa. Hyödyllistä olisi pitää kirjaa näistä osajista sekä poliisilaitos- että valtakunnallisella tasolla, jotta he voivat toimia konsultoivassa roolissa omilla alueillaan viharikosten osalta.

Toinen tilaisuudessa esille nostettu rakenne viharikososaamisen vahvistamiseksi oli neuvottelupäivät. Neuvottelupäivät ovat poliisin sisäinen malli kerätä tietyn aihepiirin osajia yhteen keskustelemaan ja koulutautumaan lisää. Päivien tärkeä rooli on myös jakaa tietoa ja kokemuksia käytännön työelämästä ja verkostoitua muiden osajien kanssa. Näillä päivillä voitaisiin päivittää koulutettujen tiedot vuosittain ajan tasalle ja tuoda esimerkiksi uutta tutkimustietoa ammattilaisille. Viharikokset ovat sinällään pieni rikollisuuden laji, joten esitettiin yhdistettäväksi tähän samaan muitakin erityisen suojelun vaativia

rikoslajeja kuten ihmiskauppa ja kunniaväkivalta. Näin osallistujille saataisiin vuosittain kattava tietopaketti käytännön työhön vietäväksi ja osallistujia voidaan myös kannustaa viemään tietoa myös muille toimijoille oman poliisilaitoksen sisällä.

4 Johtopäätökset

Oikeusministeriö ja sisäministeriö ovat vuosia tehneet poliisin viharikoskoulutuksen kehittämiseksi hyvää yhteistyötä ja vieneet sitä eteenpäin. Kuten todettua, on selvää, että koulutus ei voi jatkossa olla ministeriöiden vastuulla eikä ole toivottavaa, että jo tehty hyvä työ menee hukkaan, vaan se on juurrutettava rakenteisiin osaksi poliisin koulusta.

Pääroolissa koulutuksen jatkuvuuden takaamisessa ovat Poliisihallitus ja Poliisiammattikorkeakoulu. Sisäministeriön näkemyksen mukaan Poliisihallitus ja Poliisiammattikorkeakoulu huolehtivat siitä, että viharikoskoulutus saadaan vietyä rakenteisiin ja sen jatkuvuus taataan. Poliisiammattikorkeakoulu on kertonut viharikoskoulutuksen lisäämisestä osaksi tulevaa opetussuunnitelmaa, joka tulee voimaan vuonna 2023.

Peruskoulutuksen lisäksi on välttämätöntä, että viharikokset ovat myös omana täydennyskoulutuksenaan Poliisiammattikorkeakoulun kurssitarjonnassa. Kuitenkin haasteena on se, että kurssille ei saada osallistujia mikä johtaa siihen, että sitä ei järjestetä edes vuosittain. Tähän ratkaisuna sisäministeriö esittää, että Poliisihallitus määrittää kurssille poliisilaitoskohtaisen kiintiön, jonka mukaisesti poliisilaitokset komentavat osallistujia kurssille vuosittain.

Tämän lisäksi esitetään aloitettavaksi viharikosteemaiset vuosittaiset neuvottelupäivät, jotka toteutetaan Poliisiammattikorkeakoululla. Nämä neuvottelupäivät voisivat koostua viharikosten lisäksi myös esimerkiksi ihmiskaupan ja kunniaväkivaltaan liittyvien teemojen ympärille. Kaikki näistä teemoista liittyy myös tulevaan koulutusveloitteeseen erityisen suojelun tarpeessa olevien uhrien osalta.

Poliisihallituksessa on työn alla uusi viharikosohjeistus, joka voimaansaattamisen jälkeen tulee kumoamaan aiemman viharikosten luokitteluohjeen. Tämä ohje tulee selkeyttämään viharikosluokituksen käyttöä, rikosten tunnistamista sekä todennäköisesti kasvattamaan viharikosten luokitteluprosenttia ainakin väliaikaisesti. Pitkäjänteisellä työllä ja koulutuksen jatkuvuudella yhdessä hyvän ja toimivan ohjeistuksen kanssa on mahdollista nostaa viharikosten tunnistamista ja tutkinnan tasoa ja vakiinnuttaa sen huomattavastikin totuttua ylemmäs.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi